

Vuoden 2025 alue- ja kuntavaalit / Yleiset ennakkoäänestyspaikat

KH 21.10.2024 § 252

Yleistä

Alue- ja kuntavaalit toimitetaan vuonna 2025 seuraavan aikataulun mukaisesti:

- Kotimaan ennakkoäänestys ajanjaksolla 2.–8.4.2025
- Vaalipäivä 13.4.2025

Yleiset ennakkoäänestyspaikat

Vaalilain (714/1998) 9 §:n 1 momentin (muut. 1248/2021) 1 kohdan mukaan ennakkoäänestyspaikkoina ovat muun ohella ne kotimaan yleiset ennakkoäänestyspaikat, joiden lukumäärästä ja sijainnista kunnanhallitus päättää ja joita on oltava, jollei erityisestä syystä muuta johdu, jokaisessa kunnassa vähintään yksi.

Edellisissä vaaleissa eli vuoden 2024 presidentin- ja europarlamenttivaaleissa yleisinä ennakkoäänestyspaikkoina toimivat kaupunginhallituksen päätöksen nojalla seuraavat paikat:

- Äänekosken kaupungintalo, Hallintokatu 4, 44100 Äänekoski;
- Suopunki, Riihijärvenkatu 2 A, 44200 Suolahti;
- Sumiaisten kirjasto, Koulutie 6, 44280 Sumiainen; ja
- Konginkankaan kirjasto, Kauppatie 2, 44400 Konginkangas.

Vaalilain 17 §:n (361/2016) perusteella ennakkoäänestyksestä kotimaan yleisessä ennakkoäänestyspaikassa huolehtivat vaalitoimitsijat, jotka määrää kunnan keskusvaalilautakunta. Kussakin yleisessä ennakkoäänestyspaikassa vähintään kahden vaalitoimitsijan on oltava yhtä aikaa saapuvilla.

Vaalitoimitsijoiden saatavuus

Viime vuosien aikana järjestetyissä vaaleissa eli vuoden 2024 presidentin- ja europarlamenttivaaleissa, vuoden 2023 eduskuntavaaleissa, vuoden 2022 aluevaaleissa, vuoden 2021 kuntavaaleissa, vuoden 2019 eduskunta- ja europarlamenttivaaleissa, vuoden 2018 presidentinvaalissa ja vuoden 2017 kuntavaaleissa kaupunki on kohdannut alati pahenevia vaikeuksia rekrytoida riittävästi työvoimaa yleisen ennakkoäänestyksen vaalitoimitsijoiksi. Ongelmaa kärjistää ennakkoäänestyspaikkojen suuri määrä, joka ei ole oikeassa suhteessa kaupungin nykyiseen asukaslukuun.

Vaalilain 17 §:n mukainen vaalitoimitsijoiden vähimmäismäärä eli kaksi henkilöä ei käytännössä riitä yhdelle aukiolopäivälle, sillä toimitsijoiden on kyettävä pitämään ruokailu- ja muita taukoja. Kaikki vaalitoimitsijaksi suostuneet eivät myöskään ole käytettävissä mille tahansa päivälle ja kellonajalle. Ongelmaa ei ole mahdollista

ratkaista yksinomaan supistamalla ennakoäänestyspaikkojen aukioloaikoja.

Kaupungintalon ja Suopungin ennakoäänestyspaikoissa on kaikissa viime vuosien vaaleissa käynyt melko runsaasti äänestäjiä, mutta Sumiaisten kirjastossa ja Konginkankaan kirjastossa äänestäneiden määrä on jäänyt aina kovin vähäiseksi. Tätä voidaan pitää luonnollisena, kun otetaan huomioon Sumiaisten ja Konginkankaan ennakoäänestyspaikkojen lähialueilla asuvan väestön pieni määrä. Tilastokeskuksen tietojen mukaan entisen Sumiaisten kunnan alueella asui vuoden 2023 päättyessä 840 täysi-ikäistä eli vähintään 18-vuotiasta henkilöä (2022: 877) ja entisen Konginkankaan kunnan alueella 1 027 täysi-ikäistä (2022: 1 043), näiden kirkonkyläalueilla vielä vähemmän.

Lisäksi asiaan vaikuttaa se, että asuinalueesta riippumatta kaupunkilaiset joka tapauksessa liikkuvat Äänekosken keskustassa ja Suolahdessa käyttäessään kaupallisia ja julkisia palveluita. Äänestäminen on luontevaa yhdistää tavanomaisiin työ- ja asiointimatkoihin, sillä kaikissa kotimaan yleisissä ennakoäänestyspaikoissa saa aina äänestää asuinalueesta ja kotikunnasta riippumatta. Esimerkiksi Jyväskylässä työssä käyvän äänekoskelaisen voi olla helpointa äänestää jossakin Jyväskylässä sijaitsevassa ennakoäänestyspaikassa.

Vuoden 2021 kuntavaaleissa ja joissakin vaaleissa sen jälkeen vaalitoimitsijoiden saatavuutta on heikentänyt Covid-19-tartuntatauti-epidemia eli niin sanottu koronavirusepidemia. Eräs tärkeimmistä keinoista tartunnan välttämiseksi on ollut pidättäytyminen muiden ihmisten tapaamisesta, varsinkin perhepiiriin ulkopuolisten henkilöiden kohtaamisesta. Tartuntaa tai altistumista välttelevät ihmiset eivät yleensä ole halukkaita ottamaan hoitaakseen tehtäviä, joiden peruspiirteenä on vieraista ihmisistä koostuvan suuren tai melko suuren henkilömäärän kohtaaminen sisätiloissa.

Äänekosken lukion oppilaat ovat vanhastaan muodostaneet merkittävän osan vaalitoimitsijoiden rekrytointipohjasta, mutta lukiolaisten saatavuus tehtävään on sekin heikentynyt viime vuosina. Syynä on ollut huoli mahdollisen virustartunnan tai muun sairastumisen vaikutuksesta edellytyksiin osallistua keväällä ja kesällä pidettäviin ylioppilaskokeisiin ja korkeakoulujen valintakokeisiin. Ei olisi millään tavoin lukiolaisen edun mukaista, että ylioppilastutkinnon suorittaminen tai jatko-opintoihin siirtyminen viivästyisi sen vuoksi, että vaalitoimitsijatyötä mahdollisesti seuraava sairaana tai karanteenissa oloinen estää kokeeseen valmistautumisen tai osallistumisen.

Vaalilain 17 §:n 4 momentin mukaan ehdokas tai hänen puolionsa, lapsensa, sisaruksensa tai vanhempansa ei voi olla vaalitoimitsijana. Puolisoilla tarkoitetaan aviopuolisoita sekä avioliitonomaisissa olosuhteissa ja rekisteröidyssä parisuhteessa eläviä henkilöitä. Tämän johdosta alue- ja kuntavaalien vaalitoimitsijatilanne on erityisen ongelmallinen ja muita vaaleja vaikeampi. Monet

vaalitoimitsijatehtävästä kiinnostuneet ja siinä muissa vaaleissa toimivat ovat itse tai heidän läheisiään on ehdokkaana Äänekosken kaupunginvaltuustoon, Keski-Suomen hyvinvointialueen aluevaltuustoon tai muiden kuntien ja hyvinvointialueiden valtuustoihin.

Edellä olevasta huolimatta kaupunginhallitukselle esitetään, että vuoden 2025 alue- ja kuntavaaleissa yleinen ennakkoäänestys järjestettäisiin samoissa paikoissa kuin vuoden 2024 presidentin- ja europarlamenttivaaleissa. Tämän esityksen toteuttaminen edellyttää kuitenkin, että kaupungissa toimivat poliittiset ryhmät ja järjestöt sitoutuvat järjestämään vaalitoimitsijoita ennakkoäänestyspaikkoihin samaan tapaan kuin vaalipäivän vaalilautakuntiin. Pohdittavana vaihtoehtona tälle on yleisten ennakkoäänestyspaikkojen määrän vähentäminen.

Valmistelija Hallintojohtaja Aleksi Heikkilä, puh. 040 823 7921

Esittelijä Kaupunginjohtaja Matti Tuononen

Päätösehdotus Kaupunginhallitus:

- 1) päättää, että vuoden 2025 alue- ja kuntavaaleissa Äänekosken kaupungin alueella sijaitsevana yleisinä ennakkoäänestyspaikkoina ovat seuraavat paikat:
 - a) Äänekosken kaupungintalo, Hallintokatu 4, 44100 Äänekoski;
 - b) Suopunki, Riihijärvenkatu 2 A, 44200 Suolahti;
 - c) Sumiaisten kirjasto, Koulutie 6, 44280 Sumiainen; ja
 - d) Konginkankaan kirjasto, Kauppatie 2, 44400 Konginkangas.
- 2) päättää, että edellä kohdan 1 alakohdissa a ja b tarkoitetut ennakkoäänestyspaikat ovat avoinna seuraavasti:
ke-pe 2.-4.4.2025 kello 10-18;
la-su 5.-6.4.2025 kello 10-14; ja
ma-ti 7.-8.4.2025 kello 10-18.
- 3) päättää, että edellä kohdan 1 alakohdassa c tarkoitettu ennakkoäänestyspaikka on avoinna seuraavasti:
ke-to 2.-3.4.2025 kello 14-18.
- 4) päättää, että edellä kohdan 1 alakohdassa d tarkoitettu ennakkoäänestyspaikka on avoinna seuraavasti:
ma-ti 7.-8.4.2025 kello 14-18.

Lisäksi kaupunginhallitus päättää, että tässä asiakohdassa (pykälässä) tehdyt päätökset täytäntöönpannaan välittömästi mahdollisesta muutoksenhausta riippumatta.

Päätös

Hyväksyttiin.

- - - - -

KESVA 26.11.2024
546/00.00.00.00/2024

Valmistelija Hallintojohtaja Aleksi Heikkilä, puh. 040 823 7921

Esittelijä Ei viranhaltijaesittelyä

Päätösehdotus Keskusvaalilautakunta merkitsee kaupunginhallituksen päätöksen tiedoksi.

Päätös